

บทที่ 4

การศึกษาริวิจัย และผลการศึกษาริวิจัย

ในบทนี้จะนำเสนอถึงวิธีดำเนินการศึกษาริวิจัยและการศึกษาริวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัดน่าน ตามลำดับดังนี้

ประชากร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นประชาชนจังหวัดน่าน จำนวน 300 คน โดยประชากร กลุ่มตัวอย่างของจังหวัดน่าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นประชาชน จังหวัดน่านทุกอำเภอ จำนวน 300 คน โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างทุกอำเภอของจังหวัดน่าน

1. สุ่มมาทั้งจังหวัด
2. ใช้วิธีการสุ่มแบบตัดมาเป็นส่วน หรือเพื่อทำวิริวิจัยภาคสนาม จำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เอกสารข้อมูลของจังหวัดน่าน, หลักการ, งานวิวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การออกแบบสัมภาษณ์
3. การออกแบบสอบถาม โดยการถาม (check lits)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสารการเลือกตั้งของจังหวัดน่าน และข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทย
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารการเลือกตั้งของจังหวัดน่าน
3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง หลักการปกครองของประเทศไทย หลักการเมืองในประเทศไทย และแผนพัฒนา เศรษฐกิจ-สังคม, แผนการศึกษาแห่งชาติ
4. ออกแบบเครื่องมือเพื่อทำการสำรวจข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างเครื่องมือ
5. นำเครื่องมือไปให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบด้านภาษา แล้วปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสม
6. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ แล้วปรับปรุงพร้อมทั้งหาคุณภาพของเครื่องมือ
7. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทำการหาข้อมูลจากจังหวัดน่านโดยลงภาคสนาม
8. นำข้อมูลมาจัดระบบและวิเคราะห์
9. นำผลการวิเคราะห์มาหาค่าสถิติ โดยใช้วิธีการทางสถิติ แล้วนำไปอภิปรายสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้
10. นำผลการวิจัยนี้ไปเผยแพร่

แผนการดำเนินการวิจัย

1. สุ่มประชาชนมา 1 จังหวัด เป็นจังหวัดน่าน ดังกล่าวมาแล้วในเรื่องการสุ่มตัวอย่าง
2. วิจัยเอกสาร
3. ออกแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเป็นแบบ check lists
4. ดำเนินการตามวิธีทางภาคสนาม
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา และใช้สถิติในการวิเคราะห์

ข้อมูล

6. นำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้ว มาผสมกับข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อหาแนวโน้มร่วมของการศึกษาค้นคว้า

7. อภิปรายสรุปและข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

พฤติกรรมการศึกษาเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดน่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลได้แล้ว ได้มีการนำแบบสอบถามมาดำเนินการใส่รหัสและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้น ใช้การหาค่าร้อยละ

ผลการศึกษารวิจัย

การนำเสนอในส่วนนี้จะแยกนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ผลการศึกษารวิจัย

ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ได้สำรวจมานั้นมีภูมิหลังที่น่าสนใจดังนี้คือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	185	61.7
- หญิง	115	38.3
อายุ		
- 20-30 ปี	61	20.3
- 31-40 ปี	102	34.0
- 41-50 ปี	89	29.7
- 51 ปีขึ้นไป	48	16.0
การศึกษา		
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	54	18.0
- มัธยมศึกษาปลาย	67	22.3
- มัธยมต้น	55	18.3
- ประถมปลาย	60	20.2
- ประถมต้น	64	21.3
อาชีพ		
- รับราชการ	68	22.7
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	39	13.0
- ธุรกิจส่วนตัว	56	18.7
- ลูกจ้าง	10	3.3
- เกษตรกร	127	42.3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภูมิภาค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่อยู่		
- เขตเทศบาล	33	11.0
- เขตสุขาภิบาล	56	18.7
- เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด	211	70.3

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 300 คน จำแนกเป็นชายจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 มีจำนวนมากกว่าหญิง โดยมีหญิงจำนวน 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.3 โดยในจำนวนนี้มีผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุดถึง 102 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.0 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 อายุระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมีอยู่จำนวนน้อยที่สุดคือ 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0

สำหรับสาเหตุที่แบ่งอายุประชากรออกเป็น 20-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป ก็เพื่อให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบพฤติกรรมของประชากรที่อยู่ในช่วงอายุต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด โดยมีฐานคิดจากสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยที่เชื่อว่าบุคคลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปจะมีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่ ผู้มีอายุ 31-40 ปีจะอยู่ในวัยกลางคน ส่วนอายุ 41-50 ปี จะอยู่ในวัยค่อนข้างสูงอายุ และผู้ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปจะอยู่ในวัยผู้สูงอายุ

ส่วนการศึกษาของชาวจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ชาวจังหวัดน่านเป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 64 คน หรือร้อยละ 21.3 ประถมปลาย 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 มัธยมศึกษา 55 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 มัธยมปลายจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ระดับปริญญา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษา แต่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น กล่าวคือ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา และประถม

ปลายมากถึง 124 คน ขณะที่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเพียง 54 คน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาในระดับภาคบังคับ คือ ชั้นประถมเท่านั้น จนรัฐบาลต้องทำการรณรงค์เพื่อให้มีผู้ศึกษาต่อเพิ่มขึ้น เช่น จัดโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษา การศึกษานอกระบบ หรือการให้โรงเรียนประถมศึกษาเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น

ในด้านอาชีพ ประชากรจำนวนมากที่สุดประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากถึง 127 คน หรือร้อยละ 42.3 เป็นผู้ประกอบอาชีพข้าราชการจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ทำงานอยู่ในรัฐวิสาหกิจจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

สำหรับที่อยู่อาศัยของประชากรที่ทำการศึกษานี้ได้แบ่ง ปรากฏว่าเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ซึ่งได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากที่สุดถึงร้อยละ 70.3 หรือจำนวนทั้งสิ้น 211 คน ส่วนผู้ที่อาศัยในเขตเมือง ซึ่งได้แก่พื้นที่ที่อยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 33 คน หรือร้อยละ 11.0 และผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองกึ่งชนบท หรือพื้นที่ที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล จำนวน 56 คน หรือร้อยละ 18.7

การแบ่งเขตที่อยู่อาศัยออกเป็นเขตเมืองกรณีที่อยู่ในเขตเทศบาล เขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท กรณีที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลและเขตชนบท กรณีที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือพื้นที่อยู่นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล เพราะว่าการแบ่งเขตการปกครองของท้องถิ่นทั้งสามรูปแบบนั้น ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด มีเกณฑ์การแบ่งรูปแบบการปกครองท้องถิ่นดูจากความเป็นเมือง คือได้แก่ ความหนาแน่นของประชากร ความเจริญ รายได้ เป็นเกณฑ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งแบ่งรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ความเป็นเมืองหรือชนบทนั่นเอง¹

¹ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2526), หน้า58-62.

ข. การวิเคราะห์ผลการศึกษาริ้วย

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของชาวจังหวัดน่านนั้นมีความแตกต่างกันตามภูมิหลังและพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชน ผลจากการศึกษาริเคราะห์โดยแยกพิจารณาโดยละเอียด ดังนี้

1. พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของชาวจังหวัดน่าน

พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นปรากฏการณ์ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งที่สำคัญนั้น ได้แก่ ภูมิหลังของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง² กล่าวคือ ภูมิหลังที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน

สำหรับชาวจังหวัดน่านแล้ว สถิติการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการเลือกตั้งของชาวจังหวัดน่าน มีลักษณะที่น่าสนใจ กล่าวคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 มีผู้ไปใช้สิทธิถึงร้อยละ 84.29 ซึ่งมากเป็นอันดับหนึ่งของภาคเหนือ และมากเป็นอันดับสองของประเทศ³ โดยการเลือกตั้งทั่วไปก่อนหน้านี้คือ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 มีประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากถึง ร้อยละ 84.56⁴ ซึ่งใกล้เคียงกัน แต่ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

²Herbert McYosky, "Political Participation", International Encyclopedia of the Social Sciences ed. by David L. Sills (New York : Macmillan and Free Press. 1968), Vol. 12. PP. 252.

³กรมการปกครอง, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 13 กันยายน 2539, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2535), หน้า 104.

⁴กรมการปกครอง, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 มีนาคม 2535, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2535), หน้า 168.

ชาวจังหวัดน่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยลงเหลือ ร้อยละ 70⁵ ซึ่งก็อยู่ในเกณฑ์ที่สูงเช่นกัน

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ มีผู้ให้คำตอบว่า ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากถึง 258 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 86.00 ซึ่งอยู่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกับผลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านๆ มา และมีผู้ที่ตอบว่าจะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพียงร้อยละ 8.00 หรือจำนวน 24 รายเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 18 ราย หรือร้อยละ 6.00 ไม่แน่ใจว่าจะไปหรือไม่ไปดี รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการไป/ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ภูมิหลัง	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			รวม	หมายเหตุ
	ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่ไป		
เพศ					
- ชาย	170 (91.9)	5 (2.7)	10 (5.4)	185 (100)	ในวงเล็บ เป็นร้อยละ
- หญิง	88 (76.5)	13 (11.3)	14 (12.2)	115 (100)	
อายุ					
- 20-30 ปี	48 (78.8)	2 (3.2)	11 (18.0)	61 (100)	
- 31-40 ปี	81 (79.4)	12 (11.8)	9 (8.8)	102 (100)	
- 41-50 ปี	84 (94.4)	3 (3.4)	2 (2.2)	89 (100)	
- 51 ปีขึ้นไป	45 (93.8)	1 (2.1)	2 (4.1)	48 (100)	

⁵กรมการปกครอง, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2538), หน้า 127.

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภูมิหลัง	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			รวม	หมายเหตุ
	ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่ไป		
การศึกษา					
- ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	38 (70.4)	8 (14.8)	8 (14.8)	54 (100)	
- มัธยมศึกษา	57 (85.1)	4 (6.0)	6 (8.9)	67 (100)	
- มัธยมต้น	48 (87.3)	2 (3.6)	5 (9.1)	55 (100)	
- ประถมปลาย	52 (86.7)	3 (5.0)	5 (8.3)	60 (100)	
- ประถมต้น	63 (98.4)	1 (1.6)	-	64 (100)	
อาชีพ					
- รับราชการ	58 (85.3)	2 (2.9)	8 (11.8)	68 (100)	
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	31 (79.5)	4 (10.25)	4 (10.25)	39 (100)	
- ธุรกิจส่วนตัว	49 (87.5)	1 (1.8)	6 (10.7)	56 (100)	
- ลูกจ้าง	8 (80)	2 (20)	-	10 (100)	
- เกษตรกร	112 (88.2)	9 (7.1)	6 (4.7)	127 (100)	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภูมิภาค	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			รวม	หมายเหตุ
	ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่ไป		
ที่อยู่					
- เขตเทศบาล	20 (60.6)	8 (24.2)	5 (15.2)	33 (100)	
- เขตสุขาภิบาล	46 (82.1)	3 (5.4)	7 (12.5)	56 (100)	
- เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด	192 (91)	7 (3.3)	12 (5.7)	211 (100)	

และจากการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแยกตามภูมิภาคของชาวจังหวัดน่าน ในตารางที่ 2 พบว่า

เพศ ผู้ชายมีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในอัตราที่สูงกว่าผู้หญิง กล่าวคือ โดยมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากถึงร้อยละ 91.9 ส่วนผู้หญิงจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 76.5

อายุ บุคคลผู้อยู่ในช่วงอายุวัยกลางคน (41-50 ปี) มีแนวโน้มจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่าผู้อยู่ในวัยหนุ่มสาว โดยจำนวนผู้ไปใช้สิทธิในวัยกลางคนมีอัตราส่วนใกล้เคียงกับวัยสูงอายุ (50 ปีขึ้นไป) กล่าวคือ วัยกลางคนมีผู้ไปใช้สิทธิสูงถึงร้อยละ 94.4 ส่วนวัยสูงอายุมิมากถึงร้อยละ 93.8 ส่วนวัยหนุ่ม ช่วงอายุ 20-30 ปี มีผู้ออกไปใช้สิทธิที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 78.8 ซึ่งใกล้เคียงผู้มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ซึ่งมีอัตราการไปใช้สิทธิร้อยละ 79.4

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาพบว่า ประชาชนยังมีการศึกษาสูง ยังมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยลงตามลำดับ กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ 70.4 ในขณะที่ผู้มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาจะออกมาใช้สิทธิมากถึงร้อยละ 85.1 ซึ่งใกล้เคียงกับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมต้น ซึ่งจะมาใช้สิทธิมากถึงร้อยละ 87.7 และใกล้เคียงกับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นประถมศึกษาที่ออกมาใช้สิทธิมากถึงร้อยละ 86.7 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมต้นมีแนวโน้มสูงสุดที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งถึงร้อยละ 98.4

อาชีพ มีความแตกต่างของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน อยู่บ้างในการจะออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง กล่าวคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้าง มีแนวโน้มจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่ำสุดคือ ร้อยละ 79.4 และร้อยละ 80 ตามลำดับ โดยอาชีพที่จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสูงสุดได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรโดยสูงถึงร้อยละ 88.2 ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว ซึ่งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากถึงร้อยละ 87.5 กับผู้รับราชการ ซึ่งมีอัตราส่วนการไปใช้สิทธิสูงร้อยละ 85.3

ที่อยู่ เป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างซึ่งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ชัดเจนมาก กล่าวคือ ผู้ที่อยู่อาศัยในเมือง ได้แก่ เทศบาล จะเป็นผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด คือร้อยละ 60.6 ส่วนผู้อยู่ในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบทจะไปใช้สิทธิออกเสียงมากขึ้น ถึงร้อยละ 82.1 และผู้ที่อยู่อาศัยในชนบท คือ เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสูงถึงร้อยละ 91

เหตุผลของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาโดยทั่วไปมักจะพบว่า บุคคลไปลงคะแนนเสียงเพียงเพื่อปฏิบัติหน้าที่ของพลเมือง ที่ตนรู้สึกว่าเป็นความผูกพันที่พึงกระทำ ยิ่งกว่าที่จะมุ่งหรือตั้งใจเลือกนโยบายหรือคณะบุคคล เข้าไปปกครองประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การไปลงคะแนนเสียงของประชาชนส่วนหนึ่งเป็นการแสดงออกเชิง "สังคมน"

ยิ่งกว่าที่จะเป็นการแสดงออกเชิง "การเมือง" ที่มุ่งจะผลักดันนโยบายหรือผู้สมัครที่ตนพอใจ
เข้าไปบริหารประเทศ⁶

ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ สุจิต บุญบงการ และ
พรรคดี ผ่องแผ้ว พบว่า ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ทั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และ
ต่างจังหวัดไปลงคะแนนเสียงเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่พลเมืองดีพึงปฏิบัติยิ่งกว่า เพราะต้อง
การที่จะให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศ หรือต้องการให้ได้คนที่ตนพอใจได้เข้าไป
ทำงาน ผู้วิจัยทั้งสองให้ข้อสังเกตว่า ผู้ไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงเพราะ
ถือว่าเป็นหน้าที่หรือไปเพราะความเคยชิน การเลือกตั้งยังไม่ใช้กิจกรรมของการแสดงออก
ซึ่งความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ของคนไทยมากนัก
นอกจากนั้น การวิจัยดังกล่าวยังพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงก็ไม่ได้เห็น
ความสำคัญของการเลือกตั้งในเชิงการเมืองแตกต่างจากพวกที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและ
สังคมต่ำแต่ประการใด หากเพียงแต่ทำให้คนเหล่านั้นมีความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองมากขึ้น
เท่านั้น⁷

ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัด
น่าน พบว่า มีลักษณะที่สอดคล้องกับข้อสรุปดังกล่าวคือ ประชาชนแทบทั้งหมดไปลงคะแนนเลือกตั้ง
ด้วยความสำนึกในเชิงหน้าที่พลเมืองมากกว่า กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.4 มีเหตุผล
ว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี ร้อยละ 68.0 ไปใช้สิทธิเพราะอยากได้
ผู้แทนดี และอีกร้อยละ 67.2 ไปเลือกตั้ง เพื่อรักษาสีตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนที่เหลือ
ให้เหตุผลว่า ถูกเจ้าหน้าที่ ญาติมิตร ขอร้องให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีเพียงจำนวนน้อย
คือ ร้อยละ 5.1 ซึ่งให้เหตุผลว่า ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะอามิสสินจ้าง รายละเอียดตาม
ตารางที่ 3

⁷สุจิต บุญบงการ และ พรรคดี ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของ
คนไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527), บทที่ 6.

ตารางที่ 3 แสดงเหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

หัวข้อ	เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี	208	69.4	ผู้ตอบสามารถ
2	อยากได้ผู้แทนที่ดี	204	68.0	เลือกตอบได้
3	เพื่อรักษาสิทธิตามระบอบประชาธิปไตย	201	67.2	หลายข้อ
4	ราชการขอร้อง	79	26.3	
5	ญาติมิตรขอร้อง	82	27.3	
6	รับแจกเงิน หรือสิ่งของ	15	5.1	

สรุป

จากผลการศึกษารวบรวมข้อมูลข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของชาวจังหวัดน่านนั้น มีความแตกต่างกันตามภูมิหลัง กล่าวคือ ผู้มีสถานะทางสังคมที่ต่ำ ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาต่ำ อาศัยอยู่ในเขตชนบท ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีแนวโน้มจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง อาศัยอยู่ในเขตเมือง ประกอบอาชีพราชการหรือธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในอดีตที่พบว่าผู้มีฐานะ เศรษฐกิจและสังคมต่ำไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ซึ่งอาศัยอยู่ในเมือง ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่ำ ไปลงคะแนนเสียงด้วยการถูกระดม (mobilized) เป็นสำคัญ หมายเพราะความสำนึกของตนเองแต่อย่างใด⁸

⁸จรรยา สุภาพ และ พรศักดิ์ ม่วงแก้ว, รายงานการวิจัยประเมินผลพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างของจังหวัดบุรีรัมย์ 28 สิงหาคม 2527 (กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527) หน้า 21.

หรืออาจกล่าวได้ว่า การไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ไปออกเสียงเลือกตั้ง เพราะสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ตามข้อมูลข้างต้น (ตารางที่ 2 และ 3) บ่งชี้ว่า ผู้ไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงโดยถือว่าเป็นหน้าที่ และเพื่อรักษาสิทธิตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการลงคะแนนเสียงเพราะความเคยชินยิ่งกว่าที่จะไปเพื่อผลักดันให้คนบางคนได้รับการเลือกตั้ง หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบายทางการเมืองบางประการที่ตนปรารถนา ในลักษณะเช่นนี้ การเลือกตั้งจึงยังไม่ใช่กิจกรรมที่เป็นการแสดงออกของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ของคนไทยมากนัก ดังนั้น การไปลงคะแนนเสียงจึงมีแนวโน้มแบบมีส่วนร่วมโดยถูกชักจูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีสถานะทางสังคมต่ำ ซึ่งได้แก่ ผู้มีการศึกษาต่ำ ฐานะยากจน อาศัยอยู่ในชนบท เป็นกลุ่ม คนที่ถูกระดมได้ง่าย เป็นกลุ่มที่ออกมาเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มผู้มีฐานะทางสังคมสูง การเลือกตั้งของจังหวัดน่าน จึงน่าจะขึ้นอยู่กับการระดม (mobilized) เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อได้พิจารณาถึงทัศนะของประชาชนต่อการเลือก ส.ส. ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าประชาชนชอบ ส.ส. แจกเงินและเป็นชาวจังหวัดน่าน มากกว่าคุณสมบัติอย่างอื่นของ ส.ส. ยิ่งเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าประชาชนไม่ได้เลือก ส.ส. โดยอิสระ รายละเอียดตามตารางที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงทัศนคติของประชาชนต่อการเลือก ส.ส.

ข้อความ	ทัศนคติของประชาชน		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. ประชาชนนิยมเลือก ส.ส. เป็นพรรค	118 (39.3%)	25 (8.3%)	157 (52.4%)
2. ประชาชนนิยมเลือก ส.ส. เป็นบุคคล	140 (46.7%)	16 (5.3%)	144 (48%)
3. ประชาชนนิยมเลือก ส.ส. ตามสิทธิ์	93 (31%)	78 (26%)	129 (43%)
4. ประชาชนชอบ ส.ส. แจกเงินโดยจะรับไว้	215 (71.67%)	26 (8.67%)	59 (19.66%)
5. ประชาชนเลือกตามนโยบายของพรรคที่คิดว่าดี	120 (40%)	51 (17%)	129 (43%)
6. ประชาชนเลือก ส.ส. เพราะผู้ใหญ่อั้แนะนำ	84 (28%)	120 (40%)	96 (32%)
7. ประชาชนเลือก ส.ส. เพราะกำนันชี้แนะ	90 (30%)	120 (40%)	90 (30%)
8. ประชาชนเลือก ส.ส. ที่แนะนำประชาชนให้มีการศึกษา มีอาชีพที่พึ่งตนเองได้	108 (36%)	54 (18%)	138 (46%)
9. ประชาชนเลือก ส.ส. ซึ่งเป็นเลือดเนื้อเชื้อไข ของจังหวัดน่าน	221 (77%)	21 (7.1%)	48 (16%)
10. ประชาชนเลือก ส.ส. เพราะว่ามีหวังให้ ประชาชนอยู่ในจังหวัดมากกว่าอพยพไปอยู่ใน กรุงเทพฯ	168 (37%)	19 (6.33%)	168 (56%)

2. ทักษะของชาวจังหวัดน่านต่อพฤติกรรมผู้สมัครรับเลือกตั้ง

โดยปกติภูมิหลังของมนุษย์เป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรม กล่าวคือ ภูมิหลังเป็นเครื่องหล่อหลอมให้มนุษย์แต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ตามภูมิหลังของแต่ละคน ดังนั้น การมองสภาพปัญหาของผู้สมัครรับเลือกตั้งในทัศนะของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นย่อมสอดคล้องกับภูมิหลังด้วย คือ

2.1 เพศกับทัศนะต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า เพศกับทัศนะต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีทิศทางไปในทางเดียวกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างใด เมื่อพิจารณาตามเพศกล่าวคือ ทั้งชายและหญิงเกือบทั้งหมดเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งมีพฤติกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างดี คือ ชายอยู่ในระดับปานกลางมากถึง 142 คน หรือร้อยละ 76.8 ส่วนหญิงที่อยู่ในระดับเดียวกันมีมากถึง 97 คน หรือร้อยละ 84.3

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 อายุกับทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติพฤติกรรมการเลือกตั้ง

อายุ	พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง			รวม
	ไม่ดี	ปานกลาง	ดีมาก	
20-30 ปี	2 (3.3%)	52 (85.2%)	7 (11.5%)	61 (100%)
31-40 ปี	7 (6.9%)	76 (74.5%)	19 (18.6%)	102 (100%)
41-50 ปี	5 (5.6%)	72 (80.9%)	12 (13.5%)	89 (100%)
51 ปีเป็นต้นไป	-	39 (81.3%)	9 (18.7%)	48 (100%)

ประชาชนเมื่อพิจารณาแยกตามอายุกับความเห็นต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างดี โดยมีผู้เห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดทุกช่วงอายุ โดยมีข้อน่าสังเกตว่า ประชาชนที่ยังมีอายุมากยิ่งเห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีพฤติกรรมที่ดีอยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย

2.3 การศึกษากับทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในทางวิชาการเชื่อกันว่า ประชาชนที่มีการศึกษาสูงมากเท่าไรจะยิ่งมีความเห็นต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนักการเมืองในแง่ลบมากเท่านั้น แต่จากการศึกษาในครั้งนี้ไม่พบว่ามี ความแตกต่างแต่อย่างใด กล่าวคือ ทั้งผู้ที่มีการศึกษาต่ำ กลาง และสูง ต่างก็เห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนักการเมืองเป็นผู้มีพฤติกรรมที่ค่อนข้างดี กล่าวคือ เห็นว่ามีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด และรองลงมาอยู่ในระดับดีมาก (รายละเอียดตามตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของประชาชนกับทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

การศึกษา	ทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง			รวม
	ไม่ดี	ปานกลาง	ดีมาก	
ตั้งแต่ปริญญาตรี	-	43 (79.6%)	11 (20.4%)	54 (100%)
มัธยมปลาย	4 (6.0%)	53 (79.1%)	10 (14.9%)	67 (100%)
มัธยมต้น	4 (7.3%)	40 (72.7%)	11 (20.0%)	55 (100%)
ประถมปลาย	3 (5.0%)	49 (81.7%)	8 (13.3%)	60 (100%)
ประถมต้น	3 (4.7%)	54 (84.4%)	7 (10.9%)	64 (100%)

2.4 อาชีพกับพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของประชาชนกับพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

อาชีพ	พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง			รวม
	ไม่ดี	ปานกลาง	ดีมาก	
ข้าราชการ	4 (5.9%)	57 (83.8%)	7 (10.3%)	68 (100%)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1 (2.6%)	28 (71.8%)	10 (25.6%)	39 (100%)
ธุรกิจส่วนตัว	-	45 (80.4%)	11 (19.6%)	56 (100%)
ลูกจ้าง	1 (10.0%)	8 (80.0%)	1 (10.0%)	10 (100%)
เกษตรกร	8 (6.3%)	101 (79.5%)	18 (14.2%)	127 (100%)

จะเห็นได้ว่า ประชาชนทุกอาชีพมีความรู้สึกที่ค่อนข้างดีต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กล่าวคือ ผู้มีอาชีพข้าราชการ ร้อยละ 83.8% เห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง เหมือนกับประชาชนอาชีพอื่น ๆ ที่เกือบทั้งหมดมีความเห็นต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งในทางดังกล่าว

2.5 ที่อยู่อาศัยกับทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

โดยทั่วไปแล้วประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จะเป็นผู้มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทจะมีความรู้สึกที่ดีต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ที่อยู่อาศัยของประชาชนไม่ได้มีนัยสำคัญต่อความแตกต่างของความเห็นต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด กล่าวคือทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง ในเมืองกึ่งชนบท และในชนบทมีความรู้สึกที่ดีต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ที่อยู่อาศัย	ทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง			รวม
	ไม่ดี	ปานกลาง	ดีมาก	
ในเมือง	4 (12.1%)	28 (84.8%)	1 (3.0%)	33 (100%)
กึ่งเมืองกึ่งชนบท	-	35 (62.5%)	21 (37.5%)	56 (100%)
ชนบท	10 (4.7%)	176 (83.4%)	25 (11.8%)	200 (100%)

สรุป

โดยสรุปแล้ว จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยในเรื่องภูมิหลังของประชาชนไม่ได้มีนัยสำคัญต่อความเห็นที่มีพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด โดยประชาชนส่วนใหญ่มีความ

รู้สึกค่อนข้างที่ติดต่อพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนจังหวัดน่าน
ชื่นชอบต่อพฤติกรรมของการแสดงออกของผู้สมัครรับเลือกตั้งคล้าย ๆ กัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง
พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกของประชาชนจังหวัดน่านแต่
อย่างไรใด ประชาชนเห็นว่าพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีพฤติกรรมที่เหมือน ๆ กัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย